

Sygn. akt VII Ua 14/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2022 roku

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący: sędzia Agnieszka Stachurska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 10 października 2022 roku w Warszawie
sprawy C. H.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o zasiłek chorobowy

w związku z odwołaniem C. H. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 5 lutego 2021 roku, znak: (...)

z dnia 8 marca 2021 roku, znak: (...), zmienionej decyzją z dnia 22 kwietnia 2021 roku, znak: (...)

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi – Północ w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
z dnia 30 grudnia 2021 roku, sygn. VI U 99/21

oddala apelację.

sędzia Agnieszka Stachurska

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 30 grudnia 2021r.:

- zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 5 lutego 2021r., znak: (...) i przyznał C. H. prawo do zasiłku chorobowego za okres od dnia 29 listopada 2020r. do dnia 31 stycznia 2021r.;
- zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 8 marca 2021r., znak: (...), zmienioną decyzją z dnia 22 kwietnia 2021r., znak: (...) i przyznał C. H. prawo do zasiłku chorobowego za okres od dnia 1 lutego 2021r. do dnia 23 lutego 2021r.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego:

C. H. był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w (...) sp. z o.o. w W.. Umowa o pracę została rozwiązana w dniu 9 listopada 2020r. przez pracodawcę. Z dniem 28 listopada 2020r. ustąpił do ubezpieczenia chorobowego z tytułu stosunku pracy.

Ubezpieczony jednocześnie miał zawartą umowę cywilnoprawną - umowę dostawy z dnia 22 września 2020r. z (...) sp. z o.o. na okres od dnia 22 września 2020r. do dnia 14 stycznia 2021r. W tej firmie nie deklarował objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym. (...) sp. z o.o. zajmuje się dostarczaniem jedzenia. Ubezpieczony otrzymywał około 10 zł

za dostawę, czasami 13 zł w specjalnych godzinach. Wynagrodzenie było wypłacane za okresy od 1 do 15 dnia miesiąca oraz od 16 do 31 dnia miesiąca. Za wszystkie zlecenia, jakie były wykonane w pierwszej połowie miesiąca, należność była wypłacana do 25-tego dnia miesiąca, a za zlecenia realizowane w okresie od 16 do 30 dnia miesiąca - do 10-tego dnia następnego miesiąca. W listopadzie 2020r. ubezpieczony otrzymał wynagrodzenie w kwocie 1.287,70 zł brutto za okres od dnia 16 października 2020r. do dnia 31 października 2020r. oraz kwotę 1.447,60 zł brutto za okres od dnia 1 listopada 2020r. do dnia 15 listopada 2020r., z tym że od 12 listopada 2020r. nie wykazywał aktywności w aplikacji i nie świadczył usług na rzecz zleceniodawcy. Z uwagi na jego nieaktywność przez 60 dni doszło do rozwiązania z nim umowy zlecenia w dniu 14 stycznia 2021r., o czym został poinformowany mailem z dnia 21 stycznia 2021r.

Ubezpieczony pozostawał niezdolny do pracy z powodu choroby od dnia 25 listopada 2020r. Za okres od ww. daty do dnia 28 listopada 2020r. otrzymał od pracodawcy (...) sp. z o.o. wynagrodzenie chorobowe.

W dniu 31 grudnia 2020r. zostało wystawione ubezpieczonemu skierowanie do szpitala psychiatrycznego. Przebywał w Oddziale Dziennym Psychiatrycznym w okresie od dnia 12 marca 2021r. do dnia 9 czerwca 2021r. Rozpoznano epizod depresji umiarkowany i osobowość chwiejną emocjonalnie.

W dniu 12 stycznia 2021r. C. H. wystąpił z wnioskiem o zasiłek chorobowy. Decyzją z dnia 5 lutego 2021r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. odmówił przyznania prawa do zasiłku chorobowego za okres od 29 listopada 2020r. do 31 stycznia 2021r. Następnie, wskutek wniosku z dnia 11 lutego 2021r., kolejną decyzją z dnia 8 marca 2021r., znak: (...), organ rentowy odmówił prawa do zasiłku chorobowego za okres od 27 stycznia 2021r. do 23 lutego 2021r. Z kolei decyzją z dnia 22 kwietnia 2021r., znak: (...), została dokonana zmiana decyzji z dnia 8 marca 2021r. i odmówiono C. H. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 1 lutego 2021r. do 23 lutego 2021r.

Sąd I instancji ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy i aktach rentowych oraz na podstawie zeznań ubezpieczonego. Wszystkie wymienione dowody zostały ocenione jako wiarygodne.

Dokonując rozważań prawnych Sąd I instancji wskazał, że zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2021r., poz. 1133, 1621, 1834; dalej: ustawa zasiłkowa) zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego. Przysługuje on również osobie, która stała się niezdolna do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli niezdolność do pracy trwała bez przerwy co najmniej 30 dni i powstała nie później niż w ciągu 14 dni od ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego (art. 7 pkt 1 ustawy zasiłkowej). Zgodnie z art. 13 ust 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie trwania ubezpieczenia, jak i z tytułu niezdolności do pracy powstałej po ustaniu tytułu ubezpieczenia, nie przysługuje za okres po ustaniu ubezpieczenia, jeżeli osoba niezdolna do pracy kontynuuje działalność zarobkową lub podjęła działalność zarobkową stanowiącą tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniającą prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy z powodu choroby.

Samo pojęcie „działalności zarobkowej” nie zostało zdefiniowane w ustawie, przy czym w piśmiennictwie wskazuje się, że powinno być rozumiane szeroko, co oznacza „że w sensie rodzajowym wchodzi tu w grę każda praca (działalność) zarobkowa mogąca stanowić źródło dochodów” (H. Pławucka, Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2001 r., III ZP 11/01, LexPolonica nr 352271, OSP 2002, nr 12, s. 599). Za przejaw kontynuowania pracy zarobkowej w rozumieniu art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej może być uznane wykonywanie umowy zlecenia, która stanowi tytuł do objęcia dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym na podstawie art. 11 ust. 2 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Należy przy tym podkreślić, że aby stwierdzić spełnienie przesłanki określonej w art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej konieczne jest ustalenie, że działalność zarobkowa była faktycznie kontynuowana. Samo formalne bycie stroną umowy zlecenia w okresie niezdolności do pracy nie uzasadnia zatem odmowy przyznania prawa do zasiłku chorobowego.

W przedmiotowej sprawie ubezpieczony, po zakończeniu stosunku pracy, mimo że miał zawartą umowę o świadczenie usług dostawy, to nie wykonywał na jej podstawie żadnych czynności na rzecz (...) sp. z o.o. Nie logował się do aplikacji od dnia 15 listopada 2020r., nie rozwoził jedzenia oraz nie zarabiał. Powyższe potwierdziła ww. spółka, która wyjaśniła, na jakich zasadach było wypłacane wynagrodzenie, jakie wynagrodzenie i za jaki okres otrzymał C. H.. W okresie, za który organ rentowy odmówił mu prawa do zasiłku chorobowego, tj. od dnia 29 listopada 2020r. do dnia 31 stycznia 2021r. i dalej od dnia 1 lutego 2021r. do dnia 23 lutego 2021r., ubezpieczony nie wykonywał czynności na rzecz (...) sp. z o.o. i w związku z tym nie było mu naliczane wynagrodzenie. Ostatnie wynagrodzenie otrzymał za okres od dnia 1 listopada 2020r. do dnia 15 listopada 2020r. W dniu 14 stycznia 2021r. zleceniodawca rozwiązał umowę z uwagi na nieaktywność ubezpieczonego przez 60 dni kalendarzowych.

Zdaniem Sądu Rejonowego, skoro C. H. po ustaniu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę nie wykonywał umowy cywilnoprawnej, to nie mógł z tego tytułu podlegać dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu. Konsekwencją przeciwnego ustalenia byłoby uznanie, że był zobowiązany do złożenia stosownego wniosku o objęcie go dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym. Dopiero złożenie takiego wniosku skutkowałoby możliwością przyznania zasiłku chorobowego. Takie stanowisko skutkowałoby jednak pozbawieniem ubezpieczonego możliwości zabezpieczenia społecznego, uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego, jak również pozostawiałoby go bez ochrony ubezpieczeniowej, pomimo że opłacał składki na ubezpieczenie chorobowe z tytułu wykonywanej pracy. Skoro ubezpieczony był niezdolny do pracy, to trudno wymagać od niego również dopełniania formalności związanych ze składaniem wniosku o objęcie ubezpieczeniem chorobowym z tytułu umowy cywilnoprawnej. Pozbawienie odwołującego prawa do zasiłku chorobowego pomimo tego, że były za niego odprowadzane składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, w tym chorobowe i zdrowotne, jest sprzeczne z podstawowymi zasadami systemu ubezpieczeń społecznych i prawa obywateli do zabezpieczenia społecznego.

W związku z powyższym Sąd I instancji ocenił, że skoro ubezpieczony nie wykonywał faktycznie umowy zlecenia po zakończeniu stosunku pracy, to nie podlegał ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy cywilnoprawnej, natomiast z uwagi na ciągłość niezdolności do pracy przysługiwało mu prawo do zasiłku chorobowego, bowiem nadal był objęty ubezpieczeniami wynikającymi ze stosunku pracy (wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi – Północ z dnia 30 grudnia 2021r. wraz z uzasadnieniem, k. 53 i 63-67 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w dniu 23 lutego 2022r. złożył apelację, zaskarżając w całości wyrok z dnia 30 grudnia 2021r. i zarzucając mu **naruszenie przepisów prawa materialnego**, tj. w szczególności art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa poprzez jego błędną wykładnię i wskutek tego niewłaściwe zastosowanie, polegające na uznaniu, że umowa cywilnoprawna, jaką miał zawartą ubezpieczony po ustaniu zatrudnienia, nie jest działalnością zawodową w rozumieniu przedmiotowego przepisu i w konsekwencji na przyznaniu prawa do zasiłku chorobowego po ustaniu zatrudnienia, w sytuacji gdy C. H. kontynuował działalność zarobkową stanowiącą tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym, a zatem w sytuacji, gdy wypełnił on przesłanki wyłączenia prawa do zasiłku po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego.

Mając na uwadze powyższe organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania oraz **o zasądzenie** na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Uzasadniając swe stanowisko wskazał, że Sąd I instancji prawidłowo ustalił stan faktyczny, jednakże nieprawidłowo zastosował obowiązujące przepisy, bowiem zgodnie z nimi, w określonych sytuacjach, prawo do zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jest wyłączone zarówno, gdy niezdolność do pracy powstała w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, jak i gdy powstała po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego. **Nie można bowiem pominąć, że art. 13 ustawy zasiłkowej przewiduje wyłączenia prawa do zasiłku chorobowego za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego. Zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 2 tej ustawy**, zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, jak i z tytułu niezdolności do pracy powstałej po ustaniu tytułu ubezpieczenia nie przysługuje za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli osoba niezdolna do pracy kontynuuje działalność zarobkową

lub podjęła działalność zarobkową stanowiącą tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniającą prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy z powodu choroby. Jak wynika z brzmienia przedmiotowego przepisu, chodzi o kontynuowanie działalności zarobkowej stanowiącej tytuł do objęcia ubezpieczeniem chorobowym. Taką działalnością zarobkową jest niewątpliwie umowa cywilnoprawna, bowiem zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia oraz osobami z nimi współpracującymi, z zastrzeżeniem ust. 4. Stosownie zaś do art. 11 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu podlegają na swój wniosek osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, będące m.in. zleceniobiorcami, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, przy czym tytuł ubezpieczenia powiązany jest z zawartą umową cywilnoprawną, a nie osiąganym z jej tytułu wynagrodzeniem.

W dalszej części organ rentowy zacytował postanowienie z dnia 29 października 2003r., sygn. **akt II UK 176/03, w którym to Sąd Najwyższy wskazał, że wyłączenie prawa do zasiłku chorobowego na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa dotyczy sytuacji**, gdy osoba niezdolna do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego nie podlega żadnemu ubezpieczeniu, natomiast kontynuuje lub podejmuje działalność zarobkową uprawniającą ją do objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym. Prawo do zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia ma charakter wyjątkowy. Wyjątkowość wyraża się w przyznaniu osobom niepodlegającym ubezpieczeniu prawa do świadczenia w okresie, za który nie jest opłacana składka. Zasiłek chorobowy zastępuje w tym wypadku utracony zarobek. Sąd Najwyższy wskazał również, że ryzykiem chronionym jest w tym przypadku niemożność wykonywania (kontynuowania lub podjęcia) każdej działalności zarobkowej, zarówno tej, której wykonywanie dawało tytuł do objęcia ubezpieczeniem, jak i wykonywanej równoległe z taką działalnością, a ponadto jakiegokolwiek nowej działalności dającej źródło utrzymania. Jeżeli po ustaniu tytułu ubezpieczenia dojdzie do kontynuowania lub podjęcia działalności, zostanie ona objęta ubezpieczeniem chorobowym. Wówczas zdarzenie ubezpieczeniowe (choroba) będzie pozostawać w związku z nowym tytułem ubezpieczeniowym (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2001r., III ZP 11/01 OSP 2002).

Zdaniem organu rentowego, biorąc pod uwagę zacytowane przepisy i dotyczące ich orzecznictwo, przyczyną wyłączającą prawo do zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia jest kontynuowanie lub podjęcie działalności zarobkowej, ale tylko takiej działalności zarobkowej, która stanowi tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym. Potwierdzeniem tego są poglądy judykatury, które Zakład zaprezentował. Wskazał również, że jeżeli po ustaniu tytułu ubezpieczenia dojdzie do kontynuowania lub podjęcia działalności zarobkowej, to zależnie od jej rodzaju zostanie ona objęta ubezpieczeniem chorobowym. Wówczas zdarzenie ubezpieczeniowe (zachorowanie) będzie już pozostawać w związku z nowym tytułem ubezpieczenia, a prawo do zasiłku przewidzianego w art. 7 ustawy zasiłkowej, jako "słabsze" od prawa do innych świadczeń, mających tytuł zakotwiczony w ubezpieczeniu, odpadnie wobec braku potrzeby wprowadzenia tej szczególnej ochrony (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2001 r., sygn. akt III ZP 11/01). Podkreślone zostało także, że ustawa zasiłkowa nie definiuje pojęcia „działalności zarobkowej”, ani nie wskazuje zakresu tego pojęcia. Niemniej jednak, czyniąc próby zdefiniowania tego pojęcia, wskazuje się w piśmiennictwie, że znaczenie tego terminu na gruncie art. 13 powołanej ustawy powinno być rozumiane szeroko. To oznacza, że w sensie rodzajowym wchodzi tu w grę każda praca (działalność) zarobkowa, mogąca stanowić źródło dochodów (H. Pławucka, glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2001r., III ZP 11/200, opubl. w OSP z 2002 r., z. 12, poz. 599). "Działalnością zarobkową" jest działalność stanowiąca źródło dochodu z tytułu własnej pracy, niezależnie od podstawy jej wykonywania. Może nią być na przykład zatrudnienie na podstawie umowy o pracę czy umowy zlecenia lub umowy agencyjnej. Działalność zarobkowa to "działalność stanowiąca tytuł podlegania obowiązkowi ubezpieczenia chorobowego" (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 sierpnia 1999r., II UKN 68/99, OSNP 2000, nr 19, poz. 726).

W dalszej części apelacji organ rentowy podkreślił, że w przypadku C. H. niezdolność do pracy nie daje podstaw do przyznania zasiłku chorobowego mimo spełnienia warunków określonych w art. 7 ustawy, skoro osoba ta nie skorzystała z możliwości dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego i powstania nowego tytułu ubezpieczenia. Wspólną cechą przyczyn wyłączających prawo do zasiłku jest istnienie innych źródeł dochodów z ubezpieczenia społecznego (emerytura lub renta z tytułu niezdolności do pracy), z Funduszu Pracy (zasiłek dla bezrobotnych, zasiłek lub świadczenie przedemerytalne) bądź z własnej kontynuowanej lub podjętej działalności zarobkowej. We wszystkich tych przypadkach wypłata zasiłku chorobowego po ustaniu ubezpieczenia byłaby sprzeczna z ratio legis omawianej regulacji prowadzącej się do dostarczenia środków utrzymania byłemu ubezpieczonemu, który z powodu ustania pracy zarobkowej traci dotychczasowe dochody, a któremu choroba przeszkodziła w znalezieniu i podjęciu pracy zarobkowej, a tym samym nowego źródła dochodów.

Organ rentowy wskazał, że w orzecznictwie, jeszcze na tle ustawy z grudnia 1974r., podkreślano, że "działalnością zarobkową" jest działalność stanowiąca źródło dochodu z tytułu własnej pracy, niezależnie od podstawy jej wykonywania. Może nią być na przykład zatrudnienie na podstawie umowy o pracę czy umowy zlecenia lub umowy agencyjnej. Jedną z form działalności zarobkowej jest też prowadzenie działalności gospodarczej na własny rachunek. Dodatkowo przyjmowano, że jest to tego rodzaju działalność zarobkowa, która stanowi tytuł do ubezpieczenia społecznego, ponieważ tylko taka działalność może być podstawą do wypłaty zasiłku w miejsce utraconego dochodu, a więc uczynić zbędną ochronę ubezpieczeniową z tytułu poprzedniej, zakończonej działalności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 sierpnia 1999r., II UKN 68/99, OSNP 2000 nr 19, poz. 726). Obecnie warunek ten jest *expressis verbis* wyrażony w art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej.

Mając na uwadze powyższe, organ rentowy zaakcentował, że pod pojęciem podjęcia lub kontynuowania działalności zarobkowej, stanowiącym przesłankę wyłączającą prawo do zasiłku, należy rozumieć istnienie innych źródeł dochodów, będących tytułem do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniających prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy z powodu choroby. Jeśli chodzi zaś o brak dochodu, to nie świadczy on o braku faktycznego kontynuowania działalności. Według Zakładu, nieuzyskiwanie dochodu samo przez się nie wyłącza regulacji art. 13 ust. 2 ustawy zasiłkowej, gdyż przepis ten nie uzależnia prawa do zasiłku chorobowego od nieosiągnięcia dochodu. Nieosiągnięcie w okresie niezdolności do pracy dochodu z umowy cywilnoprawnej i zawieszenie jej realizacji w związku z chorobą, nie powoduje zakwestionowania obowiązywania takiej umowy i jej obecności w obrocie prawnym. ***"Zaprzestanie działalności" następuje z chwilą jej formalnego zawieszenia lub zakończenia na skutek rozwiązania umowy lub całkowitego zaniechania jej wykonywania. Faktyczne chwilowe zaprzestanie prowadzenia działalności wynikającej z umowy zlecenia, które nie zostało spowodowane tymi okolicznościami, nie powoduje więc wyłączenia prowadzącego tę działalność z ubezpieczeń społecznych.***

Reasumując, organ rentowy stwierdził, że C. H., po ustaniu stosunku pracy, kontynuował wcześniej zawartą umowę zlecenia, która stanowiła tytuł do objęcia go ubezpieczeniem chorobowym, zatem spełnił negatywną przesłankę z art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej (apelacja organu rentowego z dnia 23 lutego 2022r., k. 70-74 a.s.).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego, jako niezasadna, podlega oddaleniu.

Z uwagi na zarzut sformułowany w apelacji, a dotyczący wadliwej wykładni i zastosowania art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2020r., poz. 870 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą zasiłkową, wstępnie przypomnieć należy, że zgodnie z treścią wskazanego przepisu, zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, jak i z tytułu niezdolności do pracy powstałej po ustaniu tytułu ubezpieczenia nie przysługuje za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli osoba niezdolna do pracy kontynuuje działalność zarobkową lub podjęła działalność zarobkową stanowiącą tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniającą prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy z powodu choroby.

Zacytowany przepis normuje brak prawa do zasiłku chorobowego w okresie po ustaniu tytułu ubezpieczenia zarówno wówczas, gdy niezdolność do pracy powstała w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, jak i po jego ustaniu. Wyłączenie ochrony skutków ryzyka niezdolności do pracy w okolicznościach wymienionych w przepisie art. 13 ust. 1 następuje od dnia ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego i obejmuje różne sytuacje faktyczne, które nie tworzą jednorodnej grupy. Generalnie podzielić można je na dwie podgrupy. Jedna podgrupa dotyczy stanów faktycznych wskazujących na możliwość podlegania ubezpieczeniu i korzystania z jego ochrony na zasadach ogólnych, tj. w czasie trwania ubezpieczenia. Obejmuje ona m.in. kontynuowanie lub podjęcie działalności zarobkowej, stanowiącej tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym lub zapewniającej prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy z powodu choroby. W rozpatrywanej sprawie taka właśnie sytuacja, według organu rentowego, zaistniała. Organ rentowy dla uzasadnienia swego stanowiska powołał szereg argumentów oraz orzecznictwo i podkreślić należy, że co do zasady wszystkie te poglądy i argumenty dotyczące funkcji art. 13 ust. 1 ustawy zasiłkowej i interpelacji pojęcia „działalności zarobkowej” Sąd II instancji podziela. W przedmiotowej sprawie rzecz jednak w tym, że C. H., wedle Sądu I instancji, nie kontynuował takiej działalności zarobkowej po ustaniu ubezpieczenia chorobowego (po rozwiązaniu z nim stosunku pracy) i to właśnie w przedmiotowej sprawie wysuwa się na plan pierwszy. Przed dokonaniem szczegółowej analizy tego zagadnienia trzeba jednak przypomnieć, że ustalenia faktyczne w rozpatrywanej sprawie nie zostały w apelacji zakwestionowane. Na ich tle, jako istotny, należy powołać pogląd prezentowany w orzecznictwie, a dotyczący możliwości przyjęcia konstrukcji o rozwiązaniu umowy zlecenia poprzez czynności konkludentne, mimo formalnego jej rozwiązania w terminie późniejszym od ustania stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2005r., III CK 307/05, LEX nr 332953; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2013r., I UK 626/12). Również w wyroku z dnia 4 października 2018r. (III UZP 5/18, Lex nr 2575525) Sąd Najwyższy do tych poglądów się odwołał. Wskazał, że osoba zatrudniona na podstawie stosunku pracy, a jednocześnie prowadząca równoległe inną działalność (umowa cywilna, pozarolnicza działalność gospodarcza) straci prawo do zasiłku za cały okres zwolnienia, jeżeli ta równoległa działalność będzie faktycznie prowadzona obok wykonywanej pracy najemnej, bez względu na częstotliwość tych dodatkowych zadań, czy też wysokość uzyskanego przysporzenia majątkowego. W ten sposób realizuje się przesłanka "kontynuowania działalności zarobkowej". Nie ma wówczas aksjologicznych przesłanek do wypłaty świadczenia z ubezpieczenia chorobowego, jeżeli została zachowana zdolność do prowadzenia tej działalności. Jednak na przeciwnym biegunie mogą ujawnić się interferencje, w których ubezpieczony po ustaniu tytułu chorobowego legitymuje się węzłem prawnym stanowiącym podstawę do ubezpieczenia chorobowego. Ów węzeł może mieć charakter formalny, gdy po ustaniu zatrudnienia (złożeniu zgodnych oświadczeń woli albo złożeniu jednostronnego oświadczenia woli) dojdzie również - wskutek czynności konkludentnych - do ustania umowy cywilnoprawnej. Naturalnie brak pisemnego wypowiedzenia takiej umowy nie stanowi przeszkody (sfera dowodowa) do wykazania, że faktycznie strony zaprzestały wykonywania wzajemnych obowiązków z umowy cywilnoprawnej. W innym układzie zaistnieje płaszczyzna, że umowa cywilnoprawna zostanie wypowiedziana w trakcie trwania stosunku pracy, lecz jej skutek nastąpi już po ustaniu zatrudnienia. W takim razie należy mieć na uwadze, jaka była przyczyna wypowiedzenia (na przykład: nienależyte wykonywanie obowiązków, suponujące jednak wkład pracy zleceniobiorcy, czy też sytuacja odwrotna, to jest zgłoszony brak dyspozycyjności do pracy przez zleceniobiorcę). Z kolei w razie braku przyczynowości (braku możliwości jej odtworzenia) wypowiedzenia umowy, pomocne staną się okoliczności faktyczne, takie jak realizowanie umowy cywilnoprawnej w okresie tego wypowiedzenia, czy też - na przykład na wzór pracowniczego modelu - czy w jego okresie zleceniobiorca został zwolniony z obowiązku wykonywania pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia (bez zachowania prawa do niego), czy też w końcu zleceniobiorca odmawiał przyjmowania zleceń do wykonania, nie składał żadnych rachunków, raportów, nie zajmował się kolportażem materiałów reklamowych, de facto nie wykonując żadnych czynności, chociaż otrzymał wynagrodzenie, które mając charakter marginalny (wysokość) nie stanowiło ekwiwalentu za wykonane świadczenie, lecz miało charakter ryczałtowy, gwarantowany niezależnie od pracy, a może też stanowiło zapłatę za inny okres rozliczeniowy.

Według Sądu Najwyższego, suma wyżej przedstawionych argumentów skłania do konkluzji, że konieczne jest dostrzeżenie, w jakich okolicznościach realizuje się przesłanka z art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej. Jeżeli przybiorą one kontekst związania formalnego, nie jest wykluczone a priori przyjęcie takiej wykładni, że osoba zainteresowana,

która stała się niezdolna do pracy w okolicznościach wskazanych w art. 6 ustawy zasiłkowej (w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego), nie nabędzie prawa do zasiłku chorobowego za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego tak długo, aż przestanie wykonywać "kontynuowaną" albo "podjętą" po ustaniu poprzedniego ubezpieczenia chorobowego działalność zarobkową stanowiącą "nowy" tytuł do objęcia tej osoby obowiązkiem lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym, względnie zapewniającą jej prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy spowodowanej chorobą. Tym samym a contrario należy zatem przyjąć, że zaprzestanie wykonywania "kontynuowanej" albo "podjętej" działalności zarobkowej po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, otwiera zainteresowanemu możliwość skutecznego ubiegania się o świadczenie zasiłkowe ze skutkiem ex nunc (od chwili, w której zaprzestano realizowania takiej działalności). Osoba niezdolna do pracy, która spełniła ten warunek, nabędzie zatem prawo do zasiłku chorobowego, o ile nie zaistnieje którakolwiek z pozostałych przesłanek negatywnych, jakie zostały wymienione taksatywnie w art. 13 ustawy zasiłkowej.

Uwzględniając powyższe, Sąd II instancji podzielił stanowisko Sądu Rejonowego, który wyeksponował w rozważaniach prawnych, mające oparcie w niekwestionowanych przez ZUS ustaleniach faktycznych, okoliczności nie realizowania przez ubezpieczonego od dnia 12 listopada 2020r. czynności wynikających z umowy o świadczenie usług, nie wykazywania aktywności w aplikacji i braku wypłaty wynagrodzenia za ten czas. Ponadto, istotna jest w analizowanym przypadku okoliczność przyczyn wygaśnięcia umowy zawartej przez (...) sp. z o.o. z C. H.. Wskazana spółka, zgodnie z zapisami umowy o świadczenie usług, poinformowała ubezpieczonego, że z uwagi na trwający 60 dni okres niewykonywania usług dostawy, doszło do rozwiązania umowy, choć tak naprawdę – z uwagi na ziszczenie się przesłanki z punktu 9.4 umowy, a nie z punktu 9.2 umowy - nastąpiło wygaśnięcie umowy ze skutkiem natychmiastowym. Umowa zatem wygasła i w okolicznościach faktycznych, które zostały ustalone, można przyjąć że to wygaśnięcie – mimo że formalnie zostało potwierdzone po okresie 60 dni nieaktywności C. H. – tak naprawdę wywarło skutek w postaci ustania współpracy stron i tym samym zakończenia okresu realizacji umowy już wówczas, gdy C. H. zaprzestał realizowania umowy, a więc z dniem 12 listopada 2020r. Natomiast poinformowanie ubezpieczonego o wygaśnięciu umowy dopiero w dniu 14 stycznia 2021r. nie jest w tym względzie przesądzające i najważniejsze. Ma ono charakter następczy i tylko deklaratoryjny, potwierdzający że brak aktywności, która nie istniała ze strony ubezpieczonego przez 60 dni, doprowadził do zaprzestania realizacji umowy. Samo zaś faktyczne jej nierealizowanie przez obie strony nastąpiło natomiast już wcześniej, począwszy od 12 listopada 2020r. Od tej daty ubezpieczony nie wykonywał obowiązków, jakie umowa o świadczenie usług na niego nakładała, a i (...) sp. z o.o. nie realizowała swoich zobowiązań względem C. H., głównie w zakresie wypłaty mu wynagrodzenia. Rację ma zatem Sąd I instancji, który przyjął, że skoro ubezpieczony od ww. daty nie kontynuował działalności zarobkowej, to nie wystąpiła przesłanka rodząca konieczność odmowy przyznania zasiłku chorobowego za sporne okresy.

Na zakończenie, odnosząc się do argumentów Zakładu, że nieuzyskiwanie dochodu samo przez się nie wyłącza regulacji art. 13 ust. 2 ustawy zasiłkowej, wskazać należy, że oczywiście organ rentowy ma rację. Sytuacje faktyczne są jednak różne i to od okoliczności konkretnego przypadku zależy, czy brak dochodów z działalności zarobkowej ma tylko charakter przejściowy – nie powodując ustania umowy i tytułu do ubezpieczeń, czy też jest definitywny i świadczy o faktycznym zaprzestaniu realizacji umowy, mimo formalnego jej obowiązywania. W przedmiotowej sprawie to druga ze wskazanych sytuacji miała miejsce, szczególnie że ubezpieczony po 12 listopada 2020r. trwale nie realizował żadnych usług i nie był tym samym uprawniony do otrzymywania wynagrodzenia. W jego przypadku brak dochodów nie był tylko czasowy, przejściowy, a tylko w takiej sytuacji można byłoby pogląd przedstawiony przez organ rentowy zaaprobować.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy oddalił apelację organu rentowego na podstawie art. 385 k.p.c.

sędzia Agnieszka Stachurska